

**Національна рада України з
питань розвитку науки і
технологій
НАУКОВИЙ КОМІТЕТ**

вул. Бориса Грінченка, 1, к. 122, м. Київ, 01001
e-mail: uasciencecops@gmail.com
<https://sci-com.org.ua>

**National Council of Ukraine for
Science and Technology
Development
SCIENTIFIC COMMITTEE**

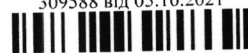
1 Borysa Hrinchenka Str, off. 122, Kyiv 01001
e-mail: uasciencecops@gmail.com
<https://sci-com.org.ua>

№ 007-І- 709 від 30.09.2021 р.

**Комітет Верховної Ради
України з питань освіти,
науки та інновацій**

Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій опрацював на предмет відповідності інтересам та засадам державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності проект Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період», надісланий листом Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 20 вересня 2021 року № 04-24/20-2021/290308 (далі – проект), та надає відповідні зауваження і пропозиції.

Як зазначається у пункті 1 пояснювальної записки до проекту, прийняття законопроекту обґрунтовано необхідністю реформування таких «квазіречових прав» як «господарське відання та оперативне управління». Так, у пункті 9 частини 5 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту в абзаці другого частини першої статті 70 Закону України «Про вищу освіту» слова «на основі права господарського відання» замінені на «майно, передане їм у власність, та на майно, набуте ними у власність на підставах, не заборонених законом», що має більш широке значення, адже включає в себе і майно, яке може бути набуто у власність державними або комунальними закладами освіти в тому числі за рахунок власних коштів. Проте, в Прикінцевих та перехідних положеннях законопроекту (п.9 ч. 5 проекту), в другому реченні абзацу другого частини першої статті 70 Закону України «Про вищу освіту» зміст майна, що не може бути предметом застави звужено через відсутність конструкції «набуто ним у власність на підставах, не заборонених законом», що на наш погляд, створює можливі корупційні ризики. Отже, пропонуємо доповнити друге речення абзацу другого частини першої статті 70 Закону України «Про вищу освіту» в Прикінцевих положеннях проекту словами «та набуто ним у власність на підставах, не заборонених законом», та викласти в наступній редакції: «...Майно державного або комунального закладу вищої освіти, що передане йому у власність засновником, та набуто ним у власність на підставах, не

заборонених законом, не може бути предметом застави, а також не підлягає вилученню або передачі у власність юридичним і фізичним особам без згоди засновників закладу вищої освіти та вищого колегіального органу самоврядування закладу вищої освіти, крім випадків, передбачених законодавством». При цьому, у законопроекті необхідно вказати, що абзац перший частини другої статті 70 Закону України «Про вищу освіту» підлягає вилученню, оскільки в діючій редакції Закону України «Про вищу освіту» саме в цій нормі встановлена заборона передачі у власність та надання під заставу без згоди засновників закладу вищої освіти.

Звертаємо увагу, що пункт 4 частини третьої статті 70 Закону України «Про вищу освіту» в діючій редакції потребує також приведення у відповідність до пункту 9 частини 5 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту, адже в частині першій статті 70 Закону України «Про вищу освіту» проекту слова «на основі права господарського відання» замінено на «майно, передане їм у власність, та на майно, набуте ними у власність на підставах, не заборонених законом».

Пунктом 9 частини 5 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проекту пропонуються зміни в абзаці другому частини першої та абзаці першому частини другої статті 70 Закону України «Про вищу освіту» з вилученням закріплення за засновником закладу вищої освіти права господарського відання, при цьому сам законопроект містить статтю 18 «Право господарського відання». Натомість запроваджується право державних чи комунальних закладів вищої освіти на **користування майном** чи здійснення **управління** ним відповідно до укладених договорів. По-перше, незрозумілий зміст конструкції «користуватися майном». У зв'язку з цим виникає питання, чи передбачається користування на підставі договору оренди чи договору безоплатного користування (позички). По-друге, відповідно до частини першої статті 1029 Цивільного кодексу України за договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується **за плату** здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача). Таким чином, надання державним та комунальним організаціям (установам, закладам), у тому числі науковим установам і організаціям, майна на підставі договорів управління чи оренди, може створити додаткове фінансове навантаження на останні, оскільки зазначені договори є оплатними. На фоні хронічного недофінансування науки в державі питання виділення додаткових бюджетних коштів на плату за утримання майна чи оренду може бути проблемним.

Пунктом 9 частини 5 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» проекту пропонуються зміни в абзаці другому частини першої статті 70 Закону України «Про вищу освіту» з вживанням конструкції «можуть набувати право власності на майно, передане їм у власність», яка на наш погляд є не досить коректною та потребує редакційного доопрацювання.

Одночасно, пропонуємо пункт 10 частини 5 Перехідних положень законопроекту доповнити змінами до статті 49 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», зокрема доповнити частину третю після абзацу першого новим абзацом в наступній редакції: «Національний фонд досліджень може набувати право власності на майно, передане йому у власність, та на майно, набуте ним у власність на підставах, не заборонених законом, мати речові права на чуже майно, не заборонені законом, а також користуватися майном чи здійснювати управління ним відповідно до укладених договорів». У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім.

Окрім зазначеного, на нашу думку, ідея законопроекту повинна бути поєднаною з підготовкою концепції закону, оскільки концепція розкриває суть майбутніх положень закону і є важливою передумовою його підготовки. Саме в цьому документі можна було б дослідити наявність проблеми, що потребує вирішення шляхом прийняття закону, обґрунтувати необхідність його прийняття, проаналізувати чинне законодавство у даній сфері, сформулювати предмет і цілі майбутнього закону, проаналізувати позитивний зарубіжний досвід, спрогнозувати можливі наслідки дії майбутнього закону тощо. Проте, така концепція не була підготовлена. При цьому виникає питання, чи брали участь у підготовці пропозицій до законопроекту майбутні правозастосувальники, тобто ті суб'єкти права, які впроваджуватимуть норми закону у життя, та чи проводилось його громадське обговорення.

Голова Наукового комітету
Національної ради України
з питань розвитку
науки і технологій

Alexei Koleshuk

О. К. Колежук